

कापूस हंगाम २०१४-१५ मधील राज्यातील
कापूस खरेदीच्या कामकाजावरील कापूस पणन
महासंघ, जिल्हाधिकारी, कृषी उत्पन्न बाजार
समित्या व वखार महामंडळाच्या नियंत्रणाबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : कापूस-२०१४/प्र.क्र.९१/१०-स
नविन प्रशासकीय भवन, १४ वा मजला, मंत्रालया समोर,
मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : ५ डिसेंबर, २०१४.

परिपत्रक :-

कापूस खरेदी हंगामात कापूस खरेदी योजना राबविताना येणाऱ्या अडचणी व त्यासंबंधी घ्यावयाची काळजी इ. बाबत राज्य शासनाने सर्व संबंधितांना वेळोवेळी शासन निर्णय/परिपत्रक/अधिसूचना/आदेश इ. निर्गमित करण्यात आले आहेत. २०१४-१५ मधील कापूस खरेदी हंगामासाठी केंद्र शासनाच्या वस्त्रोद्योग मंत्रालयाने, दिनांक १३ नोव्हेंबर, २०१४ च्या पत्रानुसार महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघ मर्या. हे भारतीय कपास निगम लि. यांचे उप अभिकर्ता (Sub-Agent) म्हणून कामकाज पाहतील असे आदेश दिले आहे. त्यानुसार राज्यात २०१४-१५ मधील कापूस खरेदीस दि.१५.११.२०१४ रोजी सुरुवात करण्यात आली आहे. भारतीय कपास निगम लि., यांनी दिनांक १३.११.२०१४ च्या पत्रान्वये शासनाच्या उर्जा विभाग, सर्व जिल्हाधिकारी, कृषी उत्पन्न बाजार समिती व वखार महामंडळे यांना कापूस खरेदी संदर्भात घ्यावयाची खबरदारी व करावयाच्या उपाययोजना संबंधीचे आदेश दिले आहेत. तसेच भारतीय कपास निगम लि.यांनी दिनांक २१.११.२०१४ च्या पत्रान्वये कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांस शेतकऱ्यांच्या खाती कापसाची रक्कम जमा होण्यासाठी उपाययोजना करण्यासंबंधीचे आदेश दिले आहेत. राज्यातील कापूस खरेदी योजनेची अंमलबजावणी करण्यासाठी खालीलप्रमाणे दक्षता घेण्यात यावी.

(१) महाराष्ट्र राज्य कच्चा कापूस (प्रापण, संस्करण व पणन) अधिनियम, १९७१ नुसार तसेच महाराष्ट्र शेतीच्या उत्पन्नाची खरेदी विक्री (नियमन) अधिनियम, १९६३ व नियम, १९६७ मधील तरतुदीनुसार अधिसूचित शेतमालाच्या खरेदी विक्रीचे सर्व व्यवहार शासनाने घोषित केलेल्या मुख्य व दुय्यम बाजारपेठेच्या आवारात करण्याचे कायदेशीर बंधन सर्व बाजार घटकांवर आहे. सदर अधिनियमानुसार कापूस शासकीय अथवा खाजगी खरेदीचा सर्व व्यवहार कामकाजावर कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांचे व शासकीय कापूस खरेदी यंत्रणेचे संयुक्तपणे नियंत्रण राहिल याची सर्व घटकांनी आवश्यक ती दक्षता घ्यावी.

(२) कृषी उत्पन्न बाजार समितीच्या क्षेत्रात सर्व जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, यांनी कार्यप्रणाली/कार्यक्रम निश्चित करून त्यानुसार सुव्यवस्थित कामकाज सुरु राहिल याकडे लक्ष देण्याची प्रामुख्याने जबाबदारी तालुका/जिल्हा स्तरावरील सहकार विभाग, कापूस पणन महासंघ व पणन संचालनालयातील अधिकाऱ्यांची राहिल.

- (३) कापूस खरेदी हंगामातील खरेदीबाबत सर्व कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांनी व शासकीय कापूस खरेदी यंत्रणेने (कापूस पणन महासंघाने) शासकीय कापूस खरेदीसाठी (कामकाजाकरीता) संयुक्तरित्या नियंत्रण ठेवून, कापूस खरेदी ही बाजार समित्या आवारात करून बाजार समित्यांची मार्केट फी/सुपर फी, खरेदी विक्रीची नोंद व वजन मापे आणि प्रतवारीनुसार शेतकऱ्यांना योग्यभाव अदा करण्याबाबत योग्य ती दखल घ्यावी.
- (४) कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांनी तसेच सहकारी जिनिंग प्रेसिंग संस्थांनी शासकीय कापूस खरेदीसाठी बाजार समित्यांचे तसेच जिनिंग प्रेसिंग संस्थांचे आवारात जागा/ओटे सर्वप्राथम्याने उपलब्ध करून कापूस खरेदी योजनेस सहकार्य करावे.
- (५) प्रचलित पध्दतीनुसार शासकीय कापूस खरेदीसाठी कापूस पणन महासंघ/कृषी उत्पन्न बाजार समितीने नियंत्रण ठेवून विहित टोकन पध्दतीचा अवलंब करणे, कापसाच्या गाड्यांच्या नोंदी तसेच बाजार समितीच्या निर्देशानुसार निर्धारित केलेल्या पध्दतीने गाड्या पुढील कार्यवाहीकरीता जिनिंग प्रेसिंग फॅक्टरीमध्ये पाठविण्यात याव्यात.
- (६) कापूस खरेदी नियंत्रण करताना कापसाची आवक नोंद, वजन-माप, प्रतवारीनुसार योग्य भाव देणे तसेच कापूस खरेदी माध्यमातून खरेदी केलेल्या कापसावरील जिनिंग प्रेसिंग प्रक्रिया ही राज्यातील सहकारी/खाजगी जिनिंग प्रेसिंग सहकारी संस्थांच्या माध्यमातूनच होईल याकडे कटाक्षाने लक्ष द्यावे, जेणेकरून सहकारी/खाजगी संस्थांना कामे उपलब्ध होऊन कामगारांना रोजगार उपलब्ध होईल.
- (७) कापूस खरेदीशी संबंधित कामकाजाकरीता महासंघाच्या सेवक यंत्रणेचा उपयोग करून संयुक्तरित्या कामकाज हाताळून कापूस खरेदीच्या कामकाजात सुसुत्रता आणावी.
- (८) कापसाची शासकीय अथवा खाजगी खरेदी ही बाजार समितीच्या नियंत्रणात ठेवून अन्य मार्गाच्या खरेदीवर कायदेशीररित्या बंधन आणण्यासंबंधी उचित कार्यवाही करण्यात यावी.
- (९) महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघाने शेतकऱ्यांच्या दृष्टीने सोईस्कर अशा ठिकाणी आवश्यकतेनुसार सुविधा/ कापूस संकलन केंद्रे सुरु करावीत.
- (१०) महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघाने प्रशासकीय खर्चात काटकसर करण्याच्या दृष्टीने महासंघाने दुरध्वनी, वाहन व इंधन इत्यादी खर्चावर मर्यादा घालावी.
- (११) प्रक्रिया खर्चात जास्तीत जास्त काटकसर करावी एखाद्या उद्दिष्टावरील अनावर्ती खर्च रुपये ५ लाखापेक्षा जास्त असल्यास त्यास शासनाची पूर्व मान्यता घ्यावी जेणे करून योजनेस येणाऱ्या तुटीवर मर्यादा राहील आणि महासंघाच्या अधिकारी व कर्मचारी यांना देण्यात येत असलेल्या अनुषंगिक भत्त्यांमध्ये वाजवी कपात करावी.
- (१२) सदर कापूस खरेदी योजनेस स्थानिक स्तरावर व्यापक स्वरूपात प्रसिध्दी द्यावी. तसेच भारतीय कपास निगम लि., या कार्यालयाने ठिकठीकाणी सुरु केलेल्या खरेदी केंद्राबाबतचीही व्यापक स्वरूपात प्रसिध्दी द्यावी.

(१३) कृषी उत्पन्न बाजार समिती व राज्याच्या वखार महामंडळांनी ज्या ठिकाणी कापसाचा साठा केलेला आहे, त्या ठिकाणी अग्नीशमन सेवा उपलब्ध करून द्यावी. तसेच कापूस खरेदी केंद्रासाठी अग्नीशमन दलाची जेथे सोय केली आहे अशा ठिकाणी अग्नीशमन सेवेच्या सामुग्रीचा पुरेसा पुरवठा करण्याची व्यवस्था करावी. त्याचप्रमाणे जेथे महानगरपालिका कार्यरत नाहीत, अशा ठिकाणी कृषी उत्पन्न बाजार समितीने अग्नीशमन सेवा उपलब्ध करून द्यावी.

(१४) भारतीय कपास निगम लि., यांच्या मार्फत शेतकऱ्यांना त्यांच्या कापसाची रक्कम त्वरीत व सरळ त्यांच्या बँक खात्यामध्ये जमा होण्यासाठी, शेतकऱ्यांनी आपल्या बँकेची माहिती, रद्द केलेल्या धनादेशाची प्रत भारतीय कपास निगम लि., यांच्या कार्यालयात उपलब्ध करून दिल्यास त्यांच्या कापसाची रक्कम सरळ त्यांच्या बँक खात्यामध्ये ऑनलाईन पद्धतीने जमा केली जाईल; यासाठी सर्व कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांनी स्थानिक स्तरावर व्यापक स्वरूपात प्रसिध्दी द्यावी. त्याचप्रमाणे ज्या शेतकऱ्यांची बँक खाती उपलब्ध नसतील त्यांना प्रधान मंत्री जन धन योजनेतर्गत बँकेची खाती उघडण्याबाबत कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांनी व्यापक स्वरूपात प्रसिध्दी द्यावी

(१५) संबंधित जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडून भारतीय कपास निगम लि., यांच्या कार्यालयातील क्षेत्रीय अधिकारी/कर्मचारी यांच्या सुरक्षिततेची काळजी घेण्यासाठी त्यांना पुर्ण सहकार्य करावे. तसेच सदर यंत्रणेमार्फत खरेदी करण्यात येणाऱ्या कापसासाठी गोदामे उपलब्ध करून द्यावीत.

(१६) उर्जा विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांनी, भारतीय कपास निगम लि., (CCI) यांनी ज्या जिनिंग व प्रेसिंग कारखान्यांची कापसाचा साठा ठेवण्यासाठी निवड केली आहे त्या जिनिंग व प्रेसिंग कारखान्यांना पुरेसा विद्युत पुरवठा केला जाईल याबाबतची योग्य ती दक्षता घ्यावी.

२. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१४१२०५१५५११८४२०२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सुचिता सू. कदम)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत-

- १) प्रधान सचिव, उर्जा विभाग, प्रकाशगड, बांद्रा, मुंबई - ४०० ०५१.
- २) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघ मर्या., खेतानभवन, ६वा मजला, १९८ सर जमशेटजी टाटा मार्ग, चर्चगेट, मुंबई - ४०० ०२०.
- ३) सहकार आयुक्त व निबंधक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ४) पणन संचालक, पणन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

- ५) अध्यक्ष तथा व्यवस्थापकीय संचालक, कॉटन कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया, कपास भवन, प्लॉट क्र.३ ए, सेक्टर-१०, सि.बी.डी.बेलापूर, नवी मुंबई ४०० ६१४
- ६) व्यवस्थापकीय संचालक, वखार महामंडळ, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ७) कृषी पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ८) सर्व जिल्हाधिकारी, (मुंबई, मुंबई उपनगर, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, पुणे, सांगली, कोल्हापूर वगळून)
- ९) सर्व विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था
- १०) सर्व जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था (मुंबई, मुंबई उपनगर, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, पुणे, सांगली, कोल्हापूर वगळून)
- ११) सर्व कृषी उत्पन्न बाजार समित्या, (मुंबई, मुंबई उपनगर, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, पुणे, सांगली, कोल्हापूर वगळून)
- १२) अवर सचिव (का-१स व २१-स,) कक्ष अधिकारी, ११स व २४स सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १३) निवडनस्ती (का-१०-स)